

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

25 juni 2003

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw Marijke Dillen en de heer Joris Van Hauthem –

betreffende aandacht voor een mediaopleiding in alle richtingen van het secundair onderwijs

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het mediagebeuren is in onze complexe samenleving uitgroeit tot een ingewikkelde materie.

"De media spelen een steeds belangrijker rol in onze dagelijkse leefwereld. Informatie wordt de sleutel die vele deuren opent op economisch, cultureel en maatschappelijk vlak. Onze maatschappij wordt stilaan een informatiemaatschappij waar toegang tot informatie gevolgen heeft voor iedere burger. Het wordt tevens de bepalende factor voor de performantie van een land of een regio.

De denkpatronen van de burger, zijn persoonlijke visie op de maatschappij en uiteindelijk ook zijn maatschappelijk functioneren en gedrag vinden mee hun oorsprong in de informatie die hij ontvangt en verwerkt. Zonder hier de impact en kracht van de opvoeding en de eigen persoonlijkheid te minimaliseren moeten we vaststellen dat de gangbare maatschappelijke normen automatisch mee geschapen en gekneed worden door de beelden die we zien, de meningen die we horen of lezen.

De media hebben dus een belangrijke maatschappelijke invloed : zij informeren immers niet alleen, zij kunnen ook gevoelens aanwakkeren of tempen, zij kunnen stimuleren of afremmen."

(Beleidsnota Media 2000-2004, minister Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media)

Kinderen en jongeren worden vandaag dagelijks geconfronteerd met de media. Televisiekijken is bijvoorbeeld uitgroeit tot een vast onderdeel van de activiteiten van kinderen en jongeren en is een belangrijke vorm van ontspanning. Via de televisie worden er waarden overgedragen. Televisie en alle andere media geven slechts een bepaalde visie op de werkelijkheid weer. Door de selectie van de onderwerpen en de manier waarop die worden gebracht, wordt een bepaalde visie van de realiteit opgedrongen.

Om jongeren op een volwassen manier en objectieve wijze te leren omgaan met het hele mediagebeuren is een onafhankelijke en objectieve berichtgeving noodzakelijk. Helaas is de berichtgeving vandaag niet altijd onafhankelijk en objectief. Ook de jongeren ondervinden dat zelf en beseffen de gevaren van de problematiek. Het verzoenen van het

recht op correcte informatie met het principe van persvrijheid is een grote uitdaging.

Het Scholierenparlement heeft zich het voorbije schooljaar gebogen, nagedacht en gedebatteerd over de rol van de media in een veranderende wereld. Het Scholierenparlement stelt dat er behoefte is aan meer berichtgeving en aan een ruimere en meer genuanceerde berichtgeving uit de hele wereld. De jongeren beseffen duidelijk dat door de recente ontwikkelingen, zoals mediaconcentratie, monopolievorming en de vermenging van media en politiek, de macht van verschillende groepen op de media steeds toeneemt. Dat kan tot gevolg hebben dat de onafhankelijkheid van de media in het gedrang komt. Ze klagen uitdrukkelijk aan dat "ondanks het bestaan van deontologische codes we heel wat mistoestanden vaststellen. Bronnen worden niet altijd gecontroleerd, de privacy wordt soms niet gevrijwaard en de actualiteit wordt al te vaak vanuit één perspectief of partij belicht. De eerste taak van de media, correcte informatie aanbieden, komt hierdoor in het gedrang en de persvrijheid wordt hierbij dikwijls als excuus gebruikt". De kwaliteit dient te primeren.

In zijn slottekst heeft het Scholierenparlement een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de overheid. Belangrijk hierbij was de unanieme zorg om jongeren te leren kritisch om te gaan met de media. Alle nieuwsconsumenten (individueen en organisaties) hebben het recht op correcte informatie. Dat ontslaat hen niet van de taak om alle berichtgeving met een kritisch oog te bekijken en om op basis van die informatie een eigen mening te vormen.

Hier ligt een belangrijke taak voor het onderwijs. Op school moeten alle jongeren in alle richtingen kritisch leren omgaan met media, luidt één van de aanbevelingen in de slottekst van het Scholierenparlement. En terecht.

Het is belangrijk jongeren een kritische houding aan te leren tegenover de mediastroom die op die jongeren afkomt en hun kritische zin terzake op regelmatige basis aan te scherpen. Jongeren moeten met de praktijk en de complexiteit van de media vertrouwd gemaakt worden. Ze moeten inzicht krijgen in de achtergronden, bedoelingen en gevolgen van het hele mediagebeuren in de brede betekenis van het woord. Er is een groeiende noodzaak om kinderen en jongeren te leren omgaan met de media, met het televisiegebeuren in het algemeen.

Maar ook specifieke deelaspecten moeten hierbij aan bod komen. Zo zijn bijvoorbeeld reclame,

sponsoring en merchandising binnen het mediagebeuren belangrijk. Kinderen begrijpen onvoldoende hoe reclame werkt en zijn weinig kritisch ten aanzien van reclameboodschappen die via de media verspreid worden.

Gezien hun relatief geringe weerbaarheid vallen kinderen immers gemakkelijk ten prooi aan de uitgekende strategieën van reclamemakers en marktanalisten. De duidelijke herkenbaarheid van reclame in de media maakt dat jongeren assertiviteit en weerbaarheid kan worden aangeleerd tegenover deze commerciële agressor. Terecht wordt door specialisten gesteld dat als jongeren de nodige educatieve begeleiding krijgen, hun het onderscheid kan worden bijgebracht tussen bijvoorbeeld een televisieprogramma en de daarin vervlochten reclame. Gezien de onvermijdelijke blootstelling aan reclame is een dergelijke vaardigheidstraining noodzakelijk.

Belangrijk hierbij is rekening te houden met de specifieke benadering van de realiteit die jongeren hebben.

Bijzondere aandacht moet hierbij worden besteed aan de problematiek van geweld binnen de media. Veel geweld sijpelt immers de gezinnen via de media binnen en wordt vaak als een getolereerde manier van handelen beschouwd. Nodeloos en overdreven geweld moet uit de media en andere audiovisuele middelen geweerd worden, zonder afbreuk te doen aan de objectieve en noodzakelijke nieuwsberichtgeving of informatieverstrekking. Uit Amerikaanse onderzoeken is (bijvoorbeeld) gebleken dat wie op zijn veertiende meer dan één uur per dag televisie kijkt, meer kans maakt om later fysiek geweld (zoals aanvallen, vechtpartijen, verwondingen, diefstal, dreigementen, enz.) te gebruiken dan wie minder dan een uur kijkt. Wie veel naar geweld kijkt, overschat niet alleen de hoeveelheid geweld in de samenleving, maar gaat er ook sneller van uit dat geweld een noodzakelijke oplossing voor problemen is. Ook hier kan een kritisch leren omgaan met de media belangrijk zijn om jongeren te begeleiden en te leren omgaan met deze vormen van geweld.

Al te veel jongeren hebben vandaag geen of weinig interesse voor het mediagebeuren. Misschien kan deze interesse worden opgewekt door aandacht voor deze problematiek binnen het schoolprogramma. Hier ligt een opdracht voor het secundair onderwijs. Door lessen op school kan het onderwijs ertoe bijdragen jongeren kritischer te leren omgaan met de media.

In het buitenland werden dit soort initiatieven al ontwikkeld, zoals in de Verenigde Staten, Nederland en Frankrijk, waar een lessenspakket "une initiation à l'image" opgenomen is in het lessenspakket. Daarbij wordt de klemtoon gelegd op het gebruik van audiovisuele middelen en de media en op een kritische analyse van de informatie en de boodschap van de media. Uit onderzoek naar de resultaten van dergelijke lessen blijkt dat ze zinvol zijn en dat het mogelijk is om jongeren op te voeden om kritisch te leren omgaan met de media. Hierbij is het belangrijk de jongeren op voldoende wijze te betrekken bij deze lessen en hen ook actief te laten deelnemen via concrete taken en opdrachten.

Ten slotte moet duidelijk worden beklemtoond dat het absoluut niet de bedoeling is van de indiener de verantwoordelijkheid van de ouders door te schuiven naar het onderwijs. Het onderwijs kan helpen maar kan onmogelijk de ouders vervangen. Als ouders hun kinderen niet begeleiden, zijn alle inspanningen op school zinloos. Terecht wordt gesteld dat "de vader of moeder die zijn kind alleen de mediawildernis instuurt, niet kan verwachten dat het daar ongeschonden uitkomt". Het is dan ook belangrijk dat er door de overheid sensibiliserende maatregelen worden uitgewerkt om de ouders te overtuigen van hun belangrijke verantwoordelijkheid in deze problematiek. Ouders zouden hun kinderen op een kritische en doordachte wijze moeten leren omgaan met de media en hierbij eveneens bewuster moeten toezien op het kijkgedrag van hun kinderen. Helaas willen of kunnen niet alle ouders die verantwoordelijkheid op zich nemen.

De huidige situatie betekent dat de zwaksten onder de jongeren in de maatschappij, zij die niet begeleid worden door verantwoordelijke ouders, zij die niet over voldoende kritische zin beschikken, het meest de negatieve invloeden van de media ondergaan en onmogelijk voorbereid worden op een wereld waar media een steeds belangrijkere rol spelen en de sleutel vormen die vele deuren opent op economisch, cultureel en maatschappelijk vlak. De media bieden ongekende nieuwe mogelijkheden. De overheid moet ervoor zorgen dat de positieve mogelijkheden ten volle worden benut.

Daarenboven is het belangrijk duidelijk te beklemtonen dat de jongeren hier vragende partij zijn. Dit blijkt bijzonder duidelijk uit de resolutie die unaniem goedgekeurd werd door het Scholierenparlement na een jaar hard, intensief werken rond de problematiek.

Mediaopvoeding blijft van het grootste belang.
Hier ligt ook voor het onderwijs een belangrijke
opdracht.

Marijke DILLEN

Joris VAN HAUTHEM

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat :

- 1° het noodzakelijk is jongeren kritisch te leren omgaan met de media ;
- 2° naast de ouders en opvoeders het onderwijs hierin ook een bepaalde verantwoordelijkheid heeft ;
- 3° het wenselijk is dat op een gestructureerde en ernstig onderbouwde wijze binnen het lessenpakket aandacht wordt besteed aan dit belangrijk onderwerp ;
- 4° uit de slottekst van het Scholierenparlement duidelijk blijkt dat de jongeren hier zelf vragende partij zijn ;
- 5° ervaringen in het buitenland duidelijk aantonen dat een dergelijk initiatief nuttig is en positieve resultaten oplevert voor de jongeren.

– vraagt de Vlaamse regering in het totale lessenpakket van het secundair onderwijs aandacht te besteden aan mediaopleiding en die op een verplichte wijze in te bouwen in alle richtingen van het secundair onderwijs.

Marijke DILLEN

Joris VAN HAUTHEM
